

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата юридичних наук, доцента, доцента кафедри права соціально-гуманітарного факультету Українського державного університету імені Михайла Драгоманова МАКАРОВОЇ Олени Василівни на дисертаційне дослідження СІВЧЕНКА Андрія Олександровича на тему: «Адміністративно-правове забезпечення статусу внутрішньо переміщених осіб і біженців в Україні в умовах дії воєнного стану», подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право, галузь знань 08 Право

Актуальність теми та її зв'язок із науковими програмами. Актуальність дисертаційного дослідження Сівченка Андрія Олександровича зумовлена надзвичайно гострою, практично значущою проблематикою – трансформацією та функціонуванням адміністративно-правових інститутів забезпечення статусу ВПО та біженців в умовах воєнного стану. Повномасштабна збройна агресія проти України зумовила безпрецедентну гуманітарну та міграційну кризу, що вимагає негайного, але водночас теоретично обґрунтованого переосмислення класичних догм адміністративного права через призму кризового публічного адміністрування. Автор своєчасно звертається до цієї теми, оскільки пошук балансу між інтересами національної безпеки під час війни та обов'язком держави гарантувати й захищати права вразливих категорій осіб є нагальним завданням сучасної юридичної науки. Цінність обраної теми полягає в тому, що дисертант глибоко аналізує теоретико-правові підходи до розуміння адміністративно-правового регулювання, вдало поєднуючи управлінську школу Ю. П. Битяка та людиноцентричну концепцію В. Б. Авер'янова, інтегруючи їх в інституційно-процедурний підхід у межах загальнодержавних та відомчих наукових програм дослідження правової системи України в умовах надзвичайних правових режимів.

Наукова новизна результатів дисертаційного дослідження. Дисертація вирізняється виразною науковою новизною, що полягає у комплексному теоретичному моделюванні забезпечення статусу ВПО та біженців як особливої галузі праввідносин в умовах воєнного часу. Автор вперше сформулював концепцію їхньої адміністративної інтеграції в приймаючі громади та запропонував модель узгодження національного законодавства з міжнародними зобов'язаннями на принципах правової визначеності й прозорості. Важливим досягненням є виокремлення специфічних ознак спеціального статусу ВПО та біженців, таких як

похідність, процедурна зумовленість, режимність й тимчасовість. Крім того, в роботі удосконалено класифікацію інструментів адміністративного впливу, зокрема ресстрації, забезпечення, нагляду та координації, а також наукові підходи до визначення ролі територіальних громад в управлінських процесах.

Теоретичне і практичне значення результатів дисертаційного дослідження.

Теоретичне значення дисертації полягає у розвитку сучасної науки адміністративного права та публічного управління через введення міждисциплінарної рамки аналізу прав переміщених осіб в умовах криз. Практичне значення роботи обґрунтовано виважено, адже її висновки можуть бути безпосередньо використані у нормотворчій діяльності для усунення законодавчих колізій, у практиці органів виконавчої влади та місцевого самоврядування для оптимізації надання послуг за допомогою цифрових інструментів та платформи «Дія», а також у навчальному процесі вищої школи при викладанні дисциплін адміністративно-правового циклу.

Ступінь науковості та достовірності наукових положень, висновків, рекомендацій дослідження. Наукові положення та висновки дисертації характеризуються належним ступенем обґрунтованості, внутрішньої логічної послідовності та базуються на репрезентативному методологічному апараті, що охоплює системний, формально-догматичний, порівняльно-правовий та функціональний методи. Структура роботи є цілісною: дисертація складається зі вступу, трьох логічно пов'язаних розділів, що охоплюють вісім підрозділів, висновків та списку використаних джерел. Достовірність результатів підтверджується належною апробацією на науково-практичних заходах та публікаційною репрезентацією у провідних фахових виданнях України.

Дискусійні положення та зауваження. Попри загалом високий рівень дисертації, доцільно висловити кілька зауважень рекомендаційного характеру. По-перше, об'єднуючи дослідження забезпечення статусу ВПО та біженців в одну працю, автору варто було б чіткіше розмежувати специфіку адміністративних процедур для кожної з груп, оскільки юридична природа ВПО як громадян України та біженців як іноземців суттєво відрізняється. По-друге, обґрунтовуючи об'єктивне розширення меж адміністративної дискреції посадових осіб під час війни, дисертант недостатньо чітко окреслив правові запобіжники проти потенційного свавілля чи неоднакового

застосування норм різними територіальними органами. По-третє, доводячи доцільність впровадження цифрових інструментів через платформу «Дія», корисним було б ширше проаналізувати проблему забезпечення прав тих категорій осіб, які перебувають у сільській місцевості з обмеженою інфраструктурою або мають низький рівень цифрової грамотності. Наостанок, у тексті зустрічаються поодинокі синонімічні термінологічні конструкції, такі як «вимушені переселенці», що потребують уніфікації відповідно до чинного законодавства.

Відповідність дисертації вимогам, що пред'являються до дисертації на здобуття ступеня доктора філософії. Дисертація Сівченка Андрія Олександровича відповідає чинним вимогам до наукових кваліфікаційних робіт. Зміст дисертації свідчить про високу наукову культуру автора, його вміння формулювати проблеми, здійснювати критичний аналіз джерел та будувати логічну аргументацію в межах правової традиції. У роботі повністю дотримано вимог академічної доброчесності та стандартів оформлення бібліографії.

Загальний висновок. Отже, дисертація Сівченка Андрія Олександровича «Адміністративно-правове забезпечення статусу внутрішньо переміщених осіб і біженців в Україні в умовах дії воєнного стану» є завершеним, самостійним, концептуально виваженим і методологічно обґрунтованим дослідженням. Робота відповідає вимогам і Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, пп. 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 і може бути подана до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

РЕЦЕНЗЕНТ:

кандидат юридичних наук,
доцент, доцент кафедри права
соціально-гуманітарного факультету
Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова

